

JELENKOR

IRODALMI ÉS MŰVÉSZETI FOLYÓIRAT

VENYEGYIKT JEROFEJEV: Örömhír (*próza*) 1213
HETÉNYI ZSUZSA: Ellenállás és esendőség (*Venyegyikt Jerofejev Örömhíre*) 1222
FENYVESI OTTÓ verse 1223
WIRTH IMRE versei 1228
TATÁR SÁNDOR versei 1231
GYUKICS GÁBOR versei 1232
SZALAY ZOLTÁN: Faustus kisöccse (*regényrészlet*) 1234
BAKOS GYÖNGYI: Apám háta (*novella*) 1238

*

LENGYEL ANDRÁS: Az értekező József Attiláról (*tanulmány*) 1242
LŐCSEI PÉTER: Bekezdések a *Tűzkút* regényéből (I. rész) (*tanulmány*) 1259

*

BAJKAY ÉVA: A képtáralapító Hárs Éva (I. rész) 1269
CSENKEY ÉVA: Hárs Éva és a Zsolnay-örökség 1283
AKNAI TAMÁS: Emlékeim Hárs Éváról 1289

25 éves az Apokalipsa folyóirat

Kortárs szlovén líra (VESNA LIPONIK, HELENA ZEMLJIČ, TADEJA LOGAR,
PETRA SKUŠEK, SARA FABJAN, MAJA MILOŠEVIČ, JULIJA OVSEC,
KLEMEN URŠNIK, TOM VEBER, NIKA PRUSNIK KARDUM, BINE
DEBELJAK, URŠKA KRAMBERGER, SERGEJ HARLAMOV, JURE BERNIK,
MUANIS SINANOVIČ versei) 1294
JURIJ HUDOLIN: Ősszel (*novella*) 1313
ANDREJ LUPINC: Egy nő a diaszpórából (*novella*) 1321
PRIMOŽ REPAR: A kapcsolatok új ökonómiája Kierkegaard *A szeretet cselekedetei*
című műve alapján (*tanulmány*) 1334
JANKO ROŽIČ: Søren Kierkegaard és Edvard Kocbek (*tanulmány*) 1346

*

FORGÁCH ANDRÁS: A melankólia Vergiliusa (Földényi F. László: *A melankólia*
dicsérete) 1354

2018

NOVEMBER

JELENKOR

LXI. ÉVFOLYAM

11. szám

Főszerkesztő
ÁGOSTON ZOLTÁN

*

Szerkesztő
GÖRFÖL BALÁZS, MOHÁCSI BALÁZS, PÁLFY ESZTER

Tördelőszerkesztő
KISS TIBOR NOÉ

Szerkesztőségi titkár
KOZMA GYÖNGYI

A szerkesztőség munkatársai

BERTÓK LÁSZLÓ
főmunkatárs

CSUHA ISTVÁN, HAVASRÉTI JÓZSEF, KERESZTESI JÓZSEF,
NAGY BOGLÁRKA, PARTI NAGY LAJOS, PINCZEHELYI SÁNDOR,
SZOLLÁTH DÁVID, TAKÁTS JÓZSEF, THOMKA BEÁTA, TOLNAI OTTÓ,
VÁRKONYI GYÖRGY

*

Szerkesztőség: 7621 Pécs, Széchenyi tér 7–8.
Telefon (üzenetrögzítő is) és telefax: 72/310-673, 215-305, 510-752, 510-753.
A szerkesztőség e-mail címe: jelenkor58@gmail.com

Arra kérjük a folyóiratunkban még nem publikált szerzőket, hogy közlésre szánt műveiket kinyomtatva, postai úton juttassák el a szerkesztőség címére.
Az elfogadott kéziratok szerzőit a küldeményhez mellékelt válaszbörítékban vagy a megadott e-mail címen értesítjük. Kéziratot nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.

Kiadja a Jelenkor Alapítvány
(Pécs, Széchenyi tér 7–8. Telefon: 72/310-673),
a Nemzeti Erőforrás Minisztérium, a Nemzeti Kulturális Alap és
Pécs Megyei Jogú Város Önkormányzata támogatásával.
Felelős kiadó: a Jelenkor Alapítvány kuratóriumának elnöke.

Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Zrt. Postacím: 1900 Budapest
Előfizetésben megrendelhető az ország bármely postáján, a hírlapot kézbesítőknél, www.posta.hu
WEBSHOP-ban (<https://eshop.posta.hu/storefront/>), e-mailen a hirlapelofizetes@posta.hu címen,
telefonon 06-1-767-8262 számon, levélben a MP Zrt. 1900 Budapest címen.

Külföldre és külföldön előfizethető a Magyar Posta Zrt.-nél: www.posta.hu WEBSHOP-ban
(<https://eshop.posta.hu/storefront/>), 1900 Budapest, 06-1-767-8262, hirlapelofizetes@posta.hu

Belföldi előfizetési díjak: előfizetési díj félévre 5940,- Ft, egy évre belföldre: 10 890,- Ft;
a Magyar Posta Zrt.-nél külföldre: az aktuális díjszabás szerint.

Lapunk előfizethető közvetlenül a szerkesztőségen keresztül is.

Számlaszámunk: Dél Takarékszövetkezet 50800111-11164573

Megjelenik havonként.

A szedés és a tördelés a Jelenkor szerkesztőségében készült.

Nyomtatta a Molnár Nyomda és Kiadó Kft., Pécsen.

Index: 25-906, ISSN 0447-6425

KRÓNIKA

JELENKOR 60. Folyóiratunk Pécssett október 17-én gálával ünnepelte fennállásának 60. évfordulóját a Pécsi Nemzeti Színház kamaratermében. Az esten felolvasott *Bertók László, Garaczi László, Kiss Tibor Noé, Kukorelly Endre, Meliorisz Béla, Méhes Károly, Tolnai Ottó és Tompa Andrea*. A pécsi irodalmi hagyományt és benne a *Jelenkor* szerepét Nagy Imre méltatta, a folyóiratról Ágoston Zoltán, Csordás Gábor, Csuha István és Nagy Boglárka beszélgetett. Az est házigazdája Bősze Ádám volt, közreműködtek a Pannon Filharmonikusok zenészei, valamint *Bacsó Tünde, Frank Ildikó Eszter, Köles Ferenc és Rázga Miklós* színművészek. – Október 6-án a Reggeli kávézóban Ágoston Zoltán, Havasréti József és Takáts József elevenítették fel a lap történetét, Keresztesi József Kiss Tibor Noé és Mohácsi Balázs olvasott fel írásaiból. – A *Jelenkor* történetét bemutató fotókiállítás nyílt október 24-én a Reménysugár Kulturális Egyesület kiállítóterében, a Király u. 9-ben. A kiállítást Ágoston Zoltán nyitotta meg.

A TABOOK irodalmi fesztiválon a folyóiratok helyzetéről rendezett kerekasztal-beszélgetésen a *Jelenkort* Göröl Balázs és Kiss Tibor Noé képviselte szeptember 29-én a csehországi Tábor városában.

THOMAS BERNHARD *Claus Peymann vesz magának egy nadrágot, és eljön velem ebédelni* című dramolettjéből rendezett színi felolvasást a Jelenkor és a Lenau Egyesület a Trafik étteremben október 2-án. A darabot Frank Ildikó Eszter rendezte, a művet id. Bagossy László és László Csaba olvasta fel. Az előadást követően Weiss Jánossal Ágoston Zoltán beszélgetett.

KÖTŐSZAVAK. A magyar és román nyelven megjelent antológia bemutatóján a kötet pécsi kötődésű szerzői közül Ágoston Zoltán, Kiss Tibor Noé, Mohácsi Balázs vett részt Gyulán a Mogyoróssy János Városi Könyvtárban október 8-án.

KRUSOVSZKY DÉNES *Akik már nem leszünk sosem* című regényét október 9-én mutatták be a Művészetek és Irodalom Házában. A szerzővel Mohácsi Balázs beszélgetett.

REPTÉRI NYÚL. Horváth Csaba Tóth Krisztinával készült beszélgetőkönyvét október 11-én mutatták be a Művészetek és Irodalom Házában. Tóth Krisztinát Ágoston Zoltán kérdezte.

RÍTUS. Áfra János verseskötetét október 15-én mutatták be a pécsi Tudásközpontban, a szerzővel Göröl Balázs beszélgetett.

Szerzőink

Venyegyik Jerofejev (1938–1990) – orosz író.

Manchin Júlia – üzleti intelligencia elemző, Budapesten és a horvátországi Cresen él.

Hetényi Zsuzsa – irodalomtörténész, műfordító, az ELTE professzora, Budapesten él.

Fenyvesi Ottó (1954) – költő, író, szerkesztő, Lovason él.

Wirth Imre (1964) – a Petőfi Irodalmi Múzeum munkatársa, Pomázon él.

Tatár Sándor (1962) – költő, műfordító, az MTA Könyvtárának munkatársa, Törökbálinton él.

Gyukics Gábor (1958) – költő, Csepelen él.

Szalay Zoltán (1985) – író, kritikus, Vajkán és Dunaszerdahelyen él.

Bakos Gyöngyi (1985) – író, Budapesten él.

Lengyel András (1950) – irodalomtörténész, Szegeden él.

Lőcsei Péter (1957) – a szombathelyi ELTE Bolyai Gimnázium tanára, Kőszegen él.

Bajkay Éva (1943) – művészettörténész, Budapesten él.

Csenkey Éva (1944) – művészettörténész, Budapesten él.

Aknai Tamás (1945) – művészettörténész, tanár, Pécssett él.

Lanczkor Gábor (1981) – költő, író, műfordító, Balatonhenyén él.

Orcsik Roland (1975) – költő, műfordító, a *Tiszatáj* szerkesztője, Szegeden él.

Gállos Orsolya (1946) – műfordító, Pécsváradon él.

Getto Katalin (1963) – építészeti kritikus, esztéta, fordító, Pécssett él.

Bartha Judit (1971) – esztéta, Budapesten él.

Csordás Gábor (1950) – költő, műfordító, a *Jelenkor* Kiadó alapítója és szerkesztője, 2015 óta többnyire Nyugat-Európában tartózkodik.

Forgách András (1952) – író, dramaturg, műfordító, Budapesten él.

Fenyő Dániel (1996) – a PTE BTK magyar–történelem szakos hallgatója, Pécssett él.

Luchmann Zsuzsanna (1956) – tanár, Kiskunfélegyházán él.

Perecz László (1959) – filozófiatörténész, Budapesten él.

HELYREIGAZÍTÁS

Az októberi számunk 1195. oldalán közreadott fényképen nem Pál József, hanem Kende Sándor látható. Olvasóink szíves elnézését kérjük.

FENYŐ DÁNIEL: Köldöknéző-gyakorlatok (Nyerges Gábor Ádám: Berendezkedés [versek 2014–2017]) 1359

LUCHMANN ZSUZSANNA: Írni tovább az egyetlen könyvet (Visky András: Nevezd csak szeretetnek) 1363

PERECZ LÁSZLÓ: A kanonizálástól a kriminalizálásig (Weiss János: Lukács György és tanítványai. Forradalom – apológia – kritika – üldözés) 1369

*Folyóiratunk az Emberi Erőforrások Minisztériuma, a Nemzeti Kulturális Alap és Pécs Város Önkormányzata támogatásával jelenik meg.
Köszönjük a Molnár Nyomda Kft. támogatását.*

A Jelenkor a LAPKER újságospavilonjain kívül a következő könyvesboltokban is megvásárolható:

PÉCSETT: PTE Bölcsészkar, Ifjúság útja 6. –
Művészetek és Irodalom Háza, Széchenyi tér
7–8. – Lára Könyvesbolt, Széchenyi tér 7. –
Filter Kultúrkávéház, Színház tér 2.

BUDAPESTEN: Írók Boltja, VI., Andrássy út
45. – Magvető Café, 1074 Budapest, Dohány
u.13. – Lára Zrt. Rózsavölgyi Zeneműbolt, 1052,
Budapest, Szervita tér 5.

A LIBRI alábbi budapesti és vidéki könyvesbolt-
jaiban:

Allee Könyvesbolt
Árkád Könyvesbolt, 1. emelet
Campona Könyvesbolt
Csepel Plaza Könyvesbolt
Duna Plaza Könyvesbolt, 1. emelet
Könyvpalota

Mammut Könyvesbolt
Oktogon Könyvesbolt
Stop.Shop. Könyvesbolt
Pólus Center Könyvesbolt
Sugár Könyvesbolt

Budaörs Könyvesbolt
Debrecen Könyvesbolt
Győr Könyvesbolt
Győr Plaza Könyvesbolt
Kaposvár Plaza Könyvesbolt
Miskolc Könyvesbolt
Nyír Plaza Könyvesbolt
Pécs Könyvesbolt
Szeged Plaza Könyvesbolt
Szolnok Plaza Könyvesbolt
Zala Plaza Könyvesbolt

www.jelenkor.net

990,- Ft

JELENKOR

Mindez azonban egyáltalán nem mond ellent Földényi virtuóz Bacon-portréjának, mert a kozmikus horizont, amelyet a történet számára, amit civilizációnkról a könyvében elmesél (és akkor még nem is említettem a filmművészetről szóló csodás fejezetet, vagy az eltűnő régi mozik lenyűgöző, nosztalgikus felidézését, amelyben nemcsak egy életforma elvesztéséről, hanem egy civilizáció elsüllyedéséről tud mesélni, tehát az irodalom, a filozófia, a képzőművészet, a film, az építészet egymásba nyíló terek ebben a könyvben), a személyes perspektíva összetéveszthetetlenül egyéni, ugyanakkor univerzális érvényű felismerésekhez vezet.

F E N Y Ő D Á N I E L

KÖLDÖKNÉZŐ-GYAKORLATOK

Nyerges Gábor Ádám: Berendezkedés (versek 2014–2017)

Nyerges Gábor Ádám az idei Könyvhétre *Berendezkedés* címmel jelentette meg legújabb verskötetét, amely elhagyja korábbi kötetének stílusbeli túlkapásait, modalitásában így teremtve kiegyensúlyozottabb szövegvilágot. Míg a *Helyi érzéstelenítést* (2010), valamint a *Számvetésforgót* (2012) fokozott ironikus-önironikus hangvétel jellemezte, addig a 2015-ös *Az elfelejtett ünnep* e szempontból fordulatot jelentett a költői pályán, hiszen már egy komolyabb-komorabb, melankolikus beszélő szólalt meg. A humor háttérbe szorulásával a személyesség olykor érzélgősségbe csapott át, ezzel azonban megalapozta egy új megszólalásmód lehetőségét. Nyerges a *Berendezkedés*ben sokkal érettebb, bár korántsem problémamentes hangot talált, amely ötvözi az első két kötet ironikus önreflektivitását és *Az elfelejtett ünnep*re jellemző rezignált világlátást.

A *Berendezkedés* versei mind formailag, mind pedig a felhasznált nyelvi kódokat illetően változatosak. A megtalált hang nem homogenizálja a kötet szövegvilágát, csupán magabiztosabb beszélői pozíciót eredményez. Találunk rövidebb, szigorúan szerkesztett sanzonszerű verseket, hosszúverseket, valamint prózakölteményeket, a kötet végén pedig egy hétoldalas szövegmontázst – ezek pedig több nyelvi regiszterben szólalnak meg. Ha forma szerint nézzük, a rövidebb szövegek a kötet legkevésbé sikerült darabjai közé sorolhatók. Ríményszerben fogant strófáik („Régi szerelmek – most merengek – / hogy múltak el, varázsütésre, / vagy legalábbis megszeppentek, / mint akit átparancsoltak az anyósülésre” – *Varázsütés*, 37.) vagy az artikulálatlan, semmitmondó szöveghelyek („Emlékszem,

Palimpszeszt–PRAE.HU
Budapest, 2018
84 oldal, 2790 Ft

még nem is rég / volt, hogy mondtam, / de te akkor még nem aggódtál, / s boldog voltam” – *Van valami nehézség*, 24.) miatt e versek szerzőjéről előbb gondolnám, hogy kora kamaszéveiben járó szárnypróbálgató, mint hogy komoly, (ha a Petrence Sándor álneven kiadott kötetet is számoljuk) éppen ötödik verseskötetével jelentkező költő.

A közvetlen megszólalás már az előző köteteket is jellemezte, ám a *Berendezkedés*ben fokozódik az élőbeszédszerűség. A beszélő folytonosan helyesbít, kiegészít. A kifejezések próbálgatása, egymáshoz méregetése látszólag újradefiniálja a versek fogalomkészletét. Mégis, a megszólaló mindannyiszor az öncélú fecsegés gyanújába keveredik: újradefiniálja a versek fogalomkészletét: „Na most kell majd – / nem. Máris rossz, kezdjük előlről, hogy: / most lehet és / még lehet eldönteni...” (*Leginkább*, 33.). A technika érdeme, hogy leleplezi a szövegek megszerkesztettségét, hiszen rámutat arra, hogyan válnak irodalmivá a hétköznapi szituációk: „Magányos kis csillagunk, mely / mi más is lehetne, mondjuk / esthajnal...” (*Fénylik, mintha beleköpött*, 6.) Meglepő módon az élőbeszéd e sajátosan közvetlen formája nem jár együtt a személyesség felértékelődésével. A *Berendezkedés* szövegeiben az egyes szám második és harmadik személyű beszéd dominál, így teremtve meg egy általánosabb lírai személyt. A beszélő eltávolítja magától a versek alanyát: „Egy férfi ül a gangon, / aki kálán te vagy.” (*Közepesen hűvös*, 29.), ugyanakkor naivitás lenne azt gondolni, hogy e két színt ne érne össze néhol – az előbb idézett versben például csak tovább mélyül az ünnepélyes melankólia érzete: „Szarok vagyunk, / megérdemljük egymást, mondja, / ezzel alszik el, míg rémálmai rutinos / kéjencekként lassú, magabiztos / mozdulatokkal munkához látnak.”

Nyerges új kötetén nyomot hagytak az elmúlt időszak irodalmának főbb tendenciái. Ilyen például a reáltudományos regiszter alkalmazása, de a manapság újkomolynak nevezett líra hatása is felismerhető. Előbbire egy szövegpróba: „félve felém pislantott, mint aggódó / geológus, aki még nem tudja megítélni / az elkerülhetetlenül bekövetkező / erupció mértékét és a lehetséges / rombolás vonzáskörzetének várható / rádiusát...” (*A különösképpen nem szép lány mint roppant fregattoitorlát a két megálló közt*, 8.). E beszédmód imitációja az utóbbi években igen felkapott lett – gondoljunk csak Szálinger Balázs *360°* című köteteinek darabjaira, Bognár Péter verseire vagy Závada Péter utóbbi két kötetére. A *Berendezkedés* ilyen jellegű szöveghelyei szerencsére nem válnak sematikus mintaszövegekké, technikás ujjgyakorlatokká. Autentikusságuk kulcsa az ironia, amely felfedi e szövetszerkesztési fogások működési mechanizmusát: „Mindazonáltal, ilyen / híresztelések terjedésekor persze minduntalan felmerül / a szkeptikusok részéről az a sajnálatos lehetőség is, / mely szerint mindez pusztán valaki álma, romantikus / képzelgéseink áltudományos metaforikába öltöztetése [...] ilyen nincs és soha nem is lesz, csak úr van és magány, / amint azt nem egy ürteleszkóp felvételei is megerősítik, ld. MAGÁNY_65103...” (*Lebegés*, 45.). Ám mivel az ironia lényegéből fakad, hogy nem mindig tudhatjuk, a szerző valóban ironizál-e, így egyes szöveghelyekben csak jóindulattal lehetjük fel e szándékot – mert jószándék hiányában inkább túlírtnak, modorosnak tetszenek: „Különösképpen nem szép / arca egy ez idáig még senki emberfia / előtt nem mutatkozó, meghatározhatatlan származású, pusztító erejű, / óriás ragadozó szörnyszülött varázslény / dúlt eufóriájában pompázott” (*A különösképpen nem...*).

A *Berendezkedés* verseinek hömpölygő, mégis plasztikus képaradatai a volt Telepcsoport egyes tagjainak (főleg Krusovszky Dénes és Szabó Marcell) lírájára emlékeztetnek: „Mozdulatlanságod alatt már működni képesek / az akaratok ellenére tétova izmok, / mint egy határozott és komoly ember eszközei” (*Semmi sem változott*, 25.) – abban viszont nem vagyok biztos, van-e a mozdulatlanság alatt bármi, lehet-e egyáltalán a mozdulatlanságnak alja. A szövegekben gyakoriak az ilyen és ehhez hasonló képzavar-közelbe merészkedő megoldások vagy a katakrézisek, a szemantikailag túlterhelt komplex képek, például: „Mintha csak maga volna a megtestesült, pákosztos / gravitáció, mint e lezárt téren egye-

dül közlekedni / hivatott, momentán mégis álldogáló járművek / álmos nehézkedése, pont olyan rezzenéstelen az / egyik vezető kezében felnyíló pletykalap megfajított / keresztretjévényét kihívóan mutogató oldala is" (*Ki tudja, milyen arányban*, 52.).

Megfigyelhető valamiféle elmozdulás a választott lírai hagyomány kijelölését illetően is. Az előző kötetek verseit Orbán Ottó költészete határozta meg leginkább (ezt számtalan tőle választott mottó és intertextus is bizonyítja), a *Berendezkedésben* viszont szélesedni látszik a Nyerges által megidézett irodalmi hagyomány horizontja. Az elhallgatás, a titok jelenléte, valamint a bibliai motívumok, és a mellékük társított, mitikusságot ellenpontozó profán kifejezések használata Kemény István költészetét idézi; nézzünk csak meg egy felütést: „Aztán végül hoppon maradt. / Pedig egész életében erre készült, hogy / ha már fiúként nem volt hozzá mersze, / most majd, fordított szereposztásban / legyen akkor ő a legyőzött apa" (*Kérésre sem*, 16.).

Több ponton is kapcsolódik Nyerges költészete Petri György lírájához, amelyet jelez Petri sajátos vergiliusi alakká formálása: „P. Gy. szemében gondolatolvasó / cinikus mosolyfény játszik mondván érti ő a csalódottságot de / így alakult vele kell beérnie" (*Abban a házban*, 71.). A *Berendezkedés* verseinek beszélője Petriéhez hasonlóan urbánus, kispolgári-értelmiségi helyzetből szólal meg. Kritikusan szemléli a körülötte lévő világot, nem kíméli önmagát sem. A versek többsége kegyetlen iróniával tárja fel a személyközi interakciók talmi mechanizmusait; legyen az a hirtelen sikert követő elismertség személy- és közösségformáló ereje: „Akkor egyszeriben eszébe jutna a régi szerelmeinek, [...] pillanatra elmerengve a többségük, de azért nem baj, / gondolná valamennyi részük, hogy így alakult, / végül is mihez kezdenének most egy ekkora hírességgel, / aki például szereti-e egyáltalán a lecsót vagy a rántott májat" (*A síkból kiemelkedne, feltöltődne*, 18.), vagy éppen egy életforma elhagyása, és az emiatt érzett szégyen: „és egy darabig persze neki is meglesznek [...] egyre régebbi ismerősök egy régebbi, [...] telefonszámai. / De ugye a félelem. Meg a visszautasítás" (*Fejlemények*, 22.).

Ahogy már *Az elfelejtett ünnepben* is fellelhető volt a „minden mindegy” gondolata, ez a *Berendezkedés* esetében sincs másképp. A versek alanya elutasítja a cselekvés mindennemű formáját, nem vállalja a konfrontációt, elhatárolódik az extremitásoktól. Inkább kompromisszumot köt, túlél és kívár: „addig keresni a másikat, / / amíg képesek leszek helyreállítani / valami globális rendet: a világban, / legalább úgy-ahogy, alacsony törlesztőrészekben / felkínálva magatokból egy jobb apát, férjet, hűségesebb társat" (*Ez most tényleges*, 32.). A kudarcok elfogadása – ahogy látjuk – nem zárja ki a jövőbe vetett bizalmat.

Az optimizmus azonban csak a szerelmi költészet sajátja. Az előző kötetekben már bejáratott párkapcsolati témák mellett a *Berendezkedésben* fontos szerepet kap a közélet is, amelyről dühvel vagy rezignációval beszél, bár itt is fontos értéként tűnik fel az egymás iránti türelem és a szolidaritás. Ahogy a magánéleti szövegekben, a versek alanya itt is különböző helyzetek elszenvedőjeként jelenik meg. A váteszi szerepnél szerényebb pozíciót választ magának: egyfajta meddő morgolódást. Nézi a darabokra hulló nemzeti pantelon „megrepedt / ráncait, s a lassan, de biztosan (talán menthetetlenül) / szétmorzsolódó lépcsőit”, és felhívja a figyelmet e pusztulásra: „a lépcsőre is felhelyezett egy-egy / rikítóan mindenféle színű sebtapaszt” (*Talán eleve, belekódolt törekénységgel*, 64.). Nyerges nem számol a cselekvés lehetőségével, a hanyatlást megfékezhetetlennek, eleve elrendeltnek tartja: „ilyenkor, mindenkor, végtére is mi / a teendő, bujkáló, megfajthatatlan / grimaszszal csak annyit mond, / hát lett, ami lett” (*Egy együttérző hangsúly eltökélt szándékával*, 66.).

Egyes versekben a közélet csupán a magánéleti problémák háttérdiszleteként jelenik meg: „amikor nem csörög a telefon, / amikor a nemzedékem dönt, és külföldre megy” (*Az a nap*, 42.) – ezeket inkább közérzeti daraboknak nevezhetnénk. Máskor viszont a szöveg egésze egy egyébként aktuális politikai probléma köré szerveződik, mint például *Az unokák* című vers, amely a kilakoltatás politikai allegóriájaként olvasható. Egy pókcsalád kiir-

tásának szituációját ismerjük meg a család édesanyjának, Pókné Saci perspektívájából; onnan – úgy tűnik – elpusztításuk felesleges, mivel nem oldja meg a problémát, csupán egy időre elfedi: „Jönnek majd akkor is, pók pók / az unokák, pók pók. Pók, pók.” Kétségkívül szellemes darab, még akkor is, ha csupán egy politikai allegória. Nyerges egyes versei az alkalmi költészet hagyományába illeszthetők, mint ahogyan az *Ez egy kávéház* is. A szöveg alkalmi jellegén túlmutatva vet számot a magánélet és a közélet szétválasztásának lehetetlenségével. Olyan szituáció körvonalazódik, amelyben a politika tör be az attól elhatárolni kívánt privát szférába. A magánélet gyakorlását biztosító kávéházi keret a közéleti defektusok miatt számolódik fel azzal az idealista elképzeléssel együtt, mely szerint „mikor épp úgy akarjuk, mint kéretlen eső vagy havazás, / kirekeszthető bármi politika, gazdasági vagy külföldi hírek”. Így válik politikailag terhelte a privát beszéd, megszűnik autonómiája és elhatárolhatóságának lehetősége a közéleti megszólalástól: „Merthogy ez egy kávéház. / Ez pedig az életünk” (49.).

A *Berendezkedés*ben kidolgozott nyelv több ponton is kapcsolódik Nyerges Gábor Ádám előző köteteinek nyelvezetéhez. A változás abban rejlik, hogy a költő e kimunkáltabb beszédmóddal szerencsésen képes túlmutatni a versek alanyának érzelmvilágán. Ezáltal olvashatóvá válnak a lírai személyt körülvevő társadalmi-politikai struktúrák, minden visszásságukkal együtt, a *Berendezkedés* így válik közérzeti lírává. A tematika árnyalódása pedig komplexebbé teszi a versek világát, amelyből sajnálatosan a kevésbé sikerült képek és az olykor még mindig modoros, körülményes megfogalmazás könnyen kizökkenti olvasóját.